

Nordmalings
kommun

Handlingsplan vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Dokumenttyp Plan	Diarienummer 2019-017-101	Fastställt Kommunfullmäktige 2019-02-11
Dokumentet gäller till och med Tillsvidare		

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
2	Allmänt.....	4
2.1	Syfte	4
2.2	Mål	4
2.3	Förtroendevalda och arbetsmiljölagen	4
2.4	De politiska partiernas och Nordmalings kommuns ansvar	5
2.5	Säkerhetsenhet.....	5
3	Definitioner	5
3.1	Förtroendevald.....	5
3.2	Hot.....	5
3.3	Hatbrott.....	5
3.4	Otillåten påverkan	6
4	4. Hot eller motsv. vid de offentliga kommunala sammanträden.....	6
4.1	Hot mot sammanträde	6
4.2	Kommunfullmäktige	6
4.3	Kommunstyrelsen och övriga nämnder/utskott.....	7
4.4	Genomförande av säkerhetskontroll.....	7
4.5	Andra politiska möten	7
5	Åtgärder vid incidenter (hot, hat, våld etc.).....	7
5.1	Hot mot förtroendevald	7
5.2	Generella akutåtgärder	8
5.3	Omedelbara åtgärder	8
5.4	Polisanmälan	8
5.5	Åtkomstskyddad polisanmälan.....	8

Nordmalings kommun

5.6	Stöd i rättsprocessen.....	8
5.7	5.7 Viktiga telefonnummer.....	9
5.8	Kom ihåg - När en incident har ägt rum.....	9
5.9	Återkoppling till den utsatte	9
6	Förebyggande åtgärder	9
7	Mandatcykel, aktiviteter och utbildning.....	10
7.1	Aktiviteter under perioden.....	10
8	Ansvar	11
9	Revidering och utvärdering	11

1 Inledning

Den offentliga förvaltningen ska präglas av demokrati, rättssäkerhet och effektivitet. Hot och våld riktat mot förtroendevalda samt mot offentliga sammanträden innebär ett allvarligt hot mot dessa grundläggande principer och den demokratiska beslutsprocessen riskerar att störas. Detta kan leda till att politiker tvekar inför beslut, blir påverkade i sitt beslutsfattande, hoppar av sina uppdrag eller väljer att inte engagera sig i vissa politiskafrågor. Det kan även försvåra rekryteringen av nya politiker samt påverka hur tillgängligade förtroendevalda blir gentemot medborgarna.

Mot bakgrund härav har Nordmalings kommun tagit fram denna riktlinje. Med hjälp av checklistorna kan kommunen agera snabbt och effektivt när något händer.

Denna riktlinje är också tänkt att uppmärksamma och motverka normalförskjutning genom att de förtroendevalda ”ska tåla lite mer”. Störningar, olyckor och ohälsa vid offentliga sammanträden i Nordmalings kommuns lokaler ska också förebyggas genom riktlinjen.

Ordföranden i nämnder och styrelser, samt partiernas gruppleddare, ansvarar för att denna riktlinje blir känd för de förtroendevalda samt att den följs. Det är särskilt viktigt att informera nya förtroendevalda. Varje enskild förtroendevald har också ett eget ansvar för att rapportera eventuella händelser och hålla sig uppdaterad med dessa riktlinjer.

2 Allmänt

2.1 Syfte

Riktlinjen ska utgöra ett stöd och en vägledning för kommunens förtroendevalda i syfte att öka tryggheten vid utförande av offentliga förtroendeuppdrag. Syftet är att skapa en tydlighet och fastställa ett gemensamt förhållningssätt för att på så sätt förebygga och motverka hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda.

2.2 Mål

Målet med riktlinjen är att den eller de förtroendevalda som drabbas:

- inte ska påverkas i sitt beslutsfattande,
- ska kunna utföra sitt uppdrag utan inskränkningar samt
- ska känna godtagbar trygghet och säkerhet både under sitt uppdrag och i övriga sammanhang

2.3 Förtroendevalda och arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagen gäller varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för en arbetsgivares räkning (1 kap 2 § 1 st. AML). Förtroendevalda är inte formellt anställda av kommunen och därför är inte hot och våld mot dem en arbetsmiljöfråga.

Arbetsmiljölagen gäller alltså inte de förtroendevalda och inte heller Nordmalings kommuns interna rutiner gällande hot och våld för anställd personal gäller för de förtroendevalda. Det är istället upp till partierna och de politiska församlingarna att ta ansvar för sina förtroendevalda.

Förtroendevalda kan i vissa fall omfattas av kommunens försäkringsskydd. Säkerhetschefen är kontaktperson mellan den förtroendevalde och kommunens försäkringshandläggare.

2.4 De politiska partiernas och Nordmalings kommuns ansvar

Det egna partiets organisation har huvudansvaret för säkerhetsfrågor gällande hot, våld och trakasserier.

Nordmalings kommun har genom denna riktlinje tagit beslut om att det för de förtroendevalda, trots att de inte är anställda och därför inte omfattas av kommunens interna rutiner gällande hot och våld för anställd personal, ska finnas rutiner för att kunna agera när någon förtroendevald drabbas av hot eller våld.

2.5 Säkerhetsenhet

En säkerhetsenhet har skapas för att säkerställa att arbetet bedrivs systematiskt och är hållbart över tid. Säkerhetsenheten består av kommunstyrelsens ordförande och vice ordförande, räddningschef, säkerhetschef, kommunsekreterare samt kommunikatör.

Säkerhetsenheten möts totalt sju gånger under varje mandatperiod för att följa upp hantering av inträffade händelser och bedöma om genomförda aktiviteter är tillräckliga. Periodens första år möts gruppen en gång för att sedan mötas två gånger per år - vår och höst.

3 Definitioner

3.1 Förtroendevald

Med förtroendevald i denna riktlinje avses person som, vid tidpunkten för händelsen, har ett politiskt uppdrag för sitt parti i Nordmalings kommuns fullmäktige, nämnder eller styrelser. Vidare måste den inträffade incidenten ha skett med en tydlig koppling till uppdraget i kommunen.

3.2 Hot

Hot innebär att någon hotar att skada någon person eller dennes egendom. Hot kan även omfatta andra personer, djur eller föremål som har stor betydelse för den som blir utsatt. Hotet kan ske via telefon, sms, mail, sociala medier, direkt tilltal eller med hjälp av vapen eller annat föremål. För att hotet ska vara brottsligt i laglig mening måste den som blir utsatt uppfatta hotet som allvarligt.

3.3 Hatbrott

Om ett angrepp beror på gärningspersonens negativa inställning till den drabbades hudfärg, nationella eller etniska ursprung, religionstillhörighet, trosbekännelse eller sexuella läggning

är detta klassat som hatbrott och kan leda till straffskärpning vid lagföring. Det är viktigt att detta anges vid en polisanmälan.

3.4 Otillåten påverkan

Begreppet "otillåten påverkan" omfattar en rad olika handlingar som syftar till att påverka politikerna och tjänstemäns beslutfattande. När denna typ av brott begås på ett organiserat och systematiskt sätt kan det allvarligt skada det demokratiska systemet. Otillåten påverkan kan innebära en svår kränkning som kan medföra psykiska eller fysiska skador för den som drabbas. Det är också ett arbetsmiljöproblem och kan vara ett säkerhetsproblem både för den drabbade och kommunen. Otillåten påverkan kan handla som påtryckningar som:

- Trakasserier som till exempel kränkning, ofredande
- Utpressning eller andra straffbara påtryckningar
- Hot om våld
- Fysiskt våld mot person eller egendom
- Korruption i form av otillbörliga erbjudanden av olika slag

Det är av största vikt att alla hjälps åt med att motverka och förebygga otillåten påverkan så att rättssäkerhet och demokrati inte påverkas.

Polisanmäl alltid otillåten påverkan. Överväg att begära åtkomstskydd av anmälan.

4 Hot eller motsv. vid de offentliga kommunala sammanträden

4.1 Hot mot sammanträde

Om det finns anledning att befara att det vid sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom så ska ordföranden kontakta säkerhetschefen för en gemensam hotbildsbedömning.

Det är polisen som i sin tur gör den professionella bedömningen av vilka åtgärder som ska vidtas vid varje enskild situation. Polisens bedömning är mycket viktig, men beslutet om eventuell säkerhetskontroll fattas dock av sammanträdets ordförande efter samråd med polisen, eftersom hon eller han enligt kommunalrätten har ansvar för sina sammanträden.

I det fall fara, hot eller våldssituation mot en förtroendevald, eller ett sammanträde, uppstår ska säkerhetschefen omedelbart kontaktas. Utanför kontorstid tas kontakt med tjänsteperson i beredskap, TIB.

4.2 Kommunfullmäktige

Det är fullmäktiges ordförandes roll att ansvara för ordningen under sammanträdet. Ordföranden har rätt att visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse. Ordföranden får inte utvisa någon utan att först ha gett en tillsägelse.

Bestämmelsen om ordförandens rätt att utvisa störande personer gäller såväl åhörare som ledamöter och ersättare. Om det under sammanträdet uppstår sådan oordning att sammanträdet inte på ett meningsfullt sätt kan fortsätta så får ordföranden bestämma att sammanträdet ska ajourneras eller som en sista utväg upplösas.

4.3 Kommunstyrelsen och övriga nämnder/utskott

Vid offentliga sammanträden gäller i fråga om ordning vid sammanträdet samma regler som för fullmäktige.

4.4 Genomförande av säkerhetskontroll

Det är polismyndigheten som beslutar om säkerhetskontrollen ska genomföras med närvarande polis eller om den kan utföras på annat sätt. I det fall en säkerhetskontroll genomförs så får den omfatta undersökning av personer, väskor, paket och dylikt med hjälp av teknisk utrustning.

Manuell kroppsvisitation är en undersökning där kontrollpersonalen för hand letar efter otillåtna föremål och en sådan får endast ske om det finns särskilda skäl för detta. En sådan undersökning ska i sådana fall utföras av polis eller av ordningsvakt som fått godkännande av polismyndigheten att utföra sådan kontroll.

4.5 Andra politiska möten

De politiska partierna ansvarar själva för bedömningen av hotbilden inför och under torgmöte och andra liknande politiska möten, som hålls utanför de offentliga kommunala sammanträdena.

5 Åtgärder vid incidenter (hot, hat, våld etc.)

5.1 Hot mot förtroendevald

Den lokala polisen har huvudansvaret för skydd av förtroendevalda i kommunen vilket innebär att den polisiära handläggningen av ärenden om hot och våld mot förtroendevalda är en uppgift för respektive polismyndighet.

När en förtroendevald blivit utsatt för hot ska kommunens säkerhetschef kontaktas. Utanför kontorstid tas kontakt med tjänsteperson i beredskap, TIB. Säkerhetschefen ansvarar, tillsammans med den förtroendevalda, för att en incidentrapport upprättas. Den förtroendevalde ska tillsammans med säkerhetschefen göra en riskbedömning och eventuellt upprätta en handlingsplan.

5.2 Generella akutåtgärder

Generella akutåtgärder då hot- eller våldssituation inträffar

- Försök lämna den hotfulla situationen/personen och gå därifrån om det är möjligt
- Larma snabbt via telefon 112, personlarm eller ropa på hjälp
- Vid akutsamtal uppger du namn, platsen, skador, hot, drabbade samt telefonnummer man kan nå dig på. Polisen gör en riskbedömning och åtgärder vidtas efter polisens bedömning
- Informera kommunens säkerhetschef och ev. kommunchefen
- Kontakta också partiets gruppledare och säkerhetsansvarig

5.3 Omedelbara åtgärder

- Spara all dokumentation om hot eller trakasserier du utsatts för och som kan användas som bevismaterial. Vid hot via sociala medier ska en ”print screen” göras och bilden sparas
- Notera, om det är möjligt, kontaktuppgifter till personer som hört eller sett vad som hänt
- Kontakta säkerhetschefen som vid behov kontaktar polisen för samråd. Utanför kontorstid kontaktas tjänsteman i beredskap (TIB)
- Säkerhetschefen tillsammans med den drabbade ansvarar för att en incidentrapport upprättas

5.4 Polisanmälan

Grundregeln är att brott ska polisanmälas och polisen ska utreda dessa. Om någon blir utsatt för hot, våld eller trakasserier är det därför viktigt att en polisanmälan görs. Det är alltid den som drabbas som avgör om en polisanmälan ska göras. En anmälan ger polisen betydligt större möjligheter att förhindra att gärningspersonen upprepar brott samt möjliggör att personen kan lagföras.

Kom ihåg – Alla händelser behöver inte polisanmälas, men samtliga händelser ska rapporteras.

5.5 Åtkomstskyddad polisanmälan

Förtroendevalda har lagstadgad rätt att begära att polisanmälan blir åtkomstskyddad. Detta innebär att endast de tjänstemän vid polisen som är berörda och arbetar med ditt ärende kan ta del av innehållet.

5.6 Stöd i rättsprocessen

Den som drabbas av hot, våld eller trakasserier har i de allra flesta fall rätt att ta med en stödperson vid besök hos polisen. Den drabbade bestämmer själv vem som ska vara

stödperson. Det kan exempelvis vara en vän, en arbetskollega, en tjänsteman från kommunkansliet eller någon från en brottsoffer- eller kvinnojour.

Den som drabbas kan även i rättsprocessen få ett målsägandebiträde, ofta en advokat, som hjälper den drabbade. Målsägandebiträdet utses av domstolen och om det beviljas är det kostnadsfritt. Målsägandebiträdet ger stöd under hela den juridiska processen genom att ta tillvara den drabbades intressen som brottsoffer t ex genom skadeståndstalan. Eventuellt önskemål om målsägandebiträde ska framföras till polis eller åklagare.

5.7 5.7 Viktiga telefonnummer

KONTAKTER - vid våld, hot och hat mot förtroendevalda

Kontakta någon/några av nedan!

Akut	Polis, Ambulans, Räddningstjänst: 112
Ej akut	Polis: 114 14
Säkerhetschef	070-390XXXXX
Tjänsteman i beredskap – TIB (utanför kontorstid)	0930-XXXXXX

5.8 Kom ihåg - När en incident har ägt rum

- Rapportera incidenten till säkerhetschefen
- Dokumentera incidenten så noggrant som möjligt
- Polisanmäl vid misstanke om brott
- Upprätta, tillsammans med säkerhetschefen, en incidentrapport
- Undersök behov av stöd – kan tillgodoses i rimlig mån
- Återkoppling till den utsatte och följ upp händelsen

5.9 Återkoppling till den utsatte

När en incident inträffats är det viktigt att det efter en tid sker återkoppling till den utsatte och att händelsen följs upp. Det är säkerhetschefen som ansvarar för att återkoppling och debriefing sker med den utsatte förtroendevalda. Formerna och omfattningen av återkopplingen bestäms tillsammans med den utsatta förtroendevalda.

6 Förebyggande åtgärder

För att uppnå bästa effekt i arbetet kring att medvetandegöra förtroendevalda om hur man ska agera vid hot och hat så rekommenderas följande:

- Kommunen rekommenderar att de förtroendevalda startar alla möten inom respektive parti med en enkel fråga om hur partikamraterna mår och om det hänt något speciellt, med avseende på hot och hat, sedan det senaste mötet
- Kommunen rekommenderar också att någon inom den egna lokala partigruppen utses till att vara stödperson i frågor om hot och våld mot förtroendevalda och som politikern kan vända sig till för stöd och hjälp
- Ytterligare rekommendation är att partierna genomför individsamtal en gång per år ang. frågor om hot och våld mot förtroendevalda. Dessa kan genomföras av gruppleadaren eller den som man utsett till kontakt- och stödperson i dessa frågor
- Tänk alltid på samtalstonen med allmänheten och även politiker emellan, både vid de offentliga kommunala mötena och i övrigt
- Sprid fokus – om någon enskild förtroendevald utsätts kan det vara bra att det är flera personer som hjälps åt att besvara kontakter eller bevaka situationen i media, sociala medier, sms, e-post mm. Detta kan man använda redan som en förebyggande åtgärd. Diskutera gärna detta med säkerhetschefen
- Kommunen avser att ge utbildning till de förtroendevalda och detta är särskilt viktigt för nyvalda

7 Mandatcykel, aktiviteter och utbildning

7.1 Aktiviteter under perioden

- **Aktivitet 1 (valår)**

Utbildning (fysisk) inför kommande val. Målgruppen är kommunfullmäktiges ledamöter.

- Uppföljning i säkerhetsenhet under våren

- **Aktivitet 2 (år 2)**

Utbildning (fysisk) för kommunfullmäktiges ledamöter

- Uppföljning i säkerhetsenheten vår och höst

- **Aktivitet 3 (år 3)**

Information till förtroendevalda. Informationsmaterial eller interaktiv föreläsning erbjuds samtliga förtroendevalda.

- Uppföljning i säkerhetsenheten vår och höst med utvärdering av riktlinjen under hösten

- **Aktivitet 4 (år 4)**

Information till förtroendevalda. Informationsmaterial eller interaktiv föreläsning erbjuds

samtliga förtroendevalda Säkerhetschefen ansvarar för att aktiviteter och utbildningar genomförs

- Uppföljning i säkerhetsenheten vår och höst
- Genomgång av riktlinjen och ev. beslutsunderlag om behov finns av ändringar i riktlinjen

8 Ansvar

Partierna

- ska utse säkerhetsansvariga kontaktpersoner, t.ex. gruppledarna i kommunfullmäktige

De säkerhetsansvariga kontaktpersonerna i partierna

- ska se till att dessa riktlinjer blir kända för de förtroendevalda,
- stödja sina medlemmar/förtroendevalda i händelse av hat, hot eller våld,
- vid behov övergripande ansvara för kontakt med polis och kommunens säkerhetsenhet
- hålla sig uppdaterade om eventuella risker som kan finnas för de förtroendevalda inom sina partier, med hjälp av säkerhetsenheten göra riskanalyser

Förtroendevalda

- vara medvetna om dessa riktlinjer samt delta i utbildningar anordnade av kommunen gällande hat, hot och våld mot förtroendevalda,
- rapportera eventuella incidenter till kommunens säkerhetsenhet, partiets säkerhetsansvariga samt polisen

Kommunens säkerhetsenhet

- ansvar för rådgivning och stöd till utsatta,
- ska ta emot, dokumentera och administrera incidentrapporter,
- vid behov informera och anordna utbildning kring hot, hat och våld,
- bistå med kunskap när partierna genomför riskanalyser,
- se till att det finns kontaktvägar upprättade med polis och andra berörda myndigheter

9 Revidering och utvärdering

Denna riktlinje drar upp riktlinjerna för hur Nordmalings kommun ska arbeta med hot, hat och trakasserier mot förtroendevalda.

**Nordmalings
kommun**

För att säkerställa att arbetssättet är funktionellt bör riktlinjen utvärderas och revideras var tredje år. Säkerhetschefen ansvarar för att, i samarbete med säkerhetsenheten, utvärdera och revidera denna riktlinje.